

7. KAPITOLA POMÁHÁME UKLÍZET

Český jazyk 2 – učebnice, str. 42–47

Kapitola přináší další část zásadního pravopisného učiva 2. ročníku: měkké souhlásky a skupiny s nimi.

Ve středu pozornosti je dále **naslouchání** a tvorba **vzkazu a SMS**.

Okruh RVP:

Učivo a činnosti této kapitoly podporují především následující **očekávané výstupy**:

Žák:

- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev;
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení;
- odůvodňuje a píše správně i po měkkých souhláskách.

Cíl:

Žák získá pravopisné vědomosti týkající se **měkkých souhlásek a skupin s nimi** a osvojuje si odpovídající pravopisné dovednosti. Dále si ujasní funkci vzkazu a dokáže bez problému napsat srozumitelný a výstižný vzkaz i SMS.

Motivace:

Dělba domácích prací, výchovný účinek společné práce dospělých a dětí.

Pomůcky:

Nástěnná tabule s měkkými souhláskami, molitanový míček, žákovské hodiny, několik prachových peříček (pokud je ve třídě alergické dítě, pak jen v průhledném sáčku), letáky o prodávaných strojích, přístrojích a pomůckách pro úklid a údržbu domácnosti, kalendář, nahrávka zvuků z domácnosti.

Mezipředmětové vztahy:

Prvouka (Člověk a jeho svět) – Lidé kolem nás, Člověk a čas.

Literární výchova – F. Hrubín: *Špalíček veršů a pohádek (Paleček a jeho kamarádi)*, J. Čapek: *Povídání o pejskovi a kočičce (Jak pejsek s kočičkou myli podlahu)*, M. Macourek: *Jakub a dvě stě dědečků (Koberec a pišingrové drobečky)*, E. Petiška: *Biribán...*

Matematika – dělení celku na části.

Hudební výchova – píseň *Dělání*.

Didaktické hry:

Rys ostrovid (procvičení koncentrace, procvičování libovolného učiva)

Učitel připevní na tabuli kartičky s názvem učiva, které je právě procvičováno, např. tvrdé skupiny,

Pomáháme uklízet

Venku už zase **sněžilo**. **Všichni** z naší třídy se těšíme na Vánoce. Ale nejdřív nás čeká ještě velký úklid. Nevíme, kam dřív **skočit**.

Winky s tatínkem luxuje. Dokáží i obsluhovat pračku v koupelně. Tatínek vytahuje mop ze **skříně** v předsiní. Maminka se usmívá: „To mám ale pomocníky!“ Ale ještě nejsme na **konci**.

V **pokoji** vyzdobíme okna hvězdami, stěny jehličím. Co nám ještě chybí? Ale ne, v potahu na křesle je **díra**! Uff, to byl jen **stín**.

Teď už jsme **unavení**, ale spokojení. ●

ži ží
ši ší
či čí
ří ří
cí cí
jí jí
dí dí
tí tí
ní ní

► Tučně vtištěná slova v úvodním textu obsahují skupiny, které vidíš vedle obrázku. Slova si opiš a skupiny v nich zakroužkuj žlutě.

● Ve které místnosti máte pračku vy? Kam uklízíte mop nebo smeták? Kdo má nejlepší místo pro pračku a úkryt pro smeták?

Pomáháme uklízet

► Najdi v textu slova, která by mohla být ještě vtištěna tučně, a přečti je. Pomáhej si obrázkem s polštáři.

! Ž, š, č, ř, c, j, d, f, ň jsou měkké souhlásky. Píšeme po nich **I**.
Ži/ží, ši/ší, či/čí, ři/ří, cí/cí, ji/jí, di/dí, tí/tí, ni/ní jsou **měkké skupiny**.

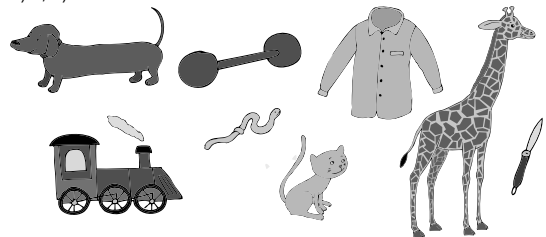
1 Zdvůdnoi, jaké i, í nebo y, ý napišeš v těchto slovech. Napiš je.

ž_dle, větš_, uč_tel, skř_ň, vrabc_, j_dlo, hod_ny, dět_, ložn_ce

2 Přečti slovní spojení s doplněnými měkkými skupinami. Potom vše napiš.

vy__stí koberec, bi__ hodiny, u__rá prach, žehlí ko__le,
va__ večeri, sma__ řízek, kofe__ voní, přikrý scho__ště,
leš__ zrcadlo, malované skle__čky

3 Napiš názvy obrázků. Používej taková slova, která obsahují skupiny ži/ží, ši/ší, či/čí.

4 Vyznač slabičnou a hláskovou stavbu slov.

venku, skočit, chybí, stín, vyzdobíme

synonyma apod. Žáci si jednu minutu tabuli prohlížejí. Pak zavřou oči a učitel jeden lístek sundá tak, aby nebylo vidět, o který se jedná. Vyhrává ten, kdo pozná, který lístek chybí.

Podle T. Kotena (str. 72), upraveno

Příběh na stejné písmeno

Žáci tvoří ve skupinkách věty ze slov začínajících stejným písmenem. Ve druhém ročníku můžeme připustit nesystémové zařazení předložek a spojek. Vyhrávají ti, kteří utvoří větu s největším počtem slov. Je možné také tvořit více vět, které na sebe navazují.

Podle T. Kotena (str. 69), upraveno

Činnosti:

Úvodní text

Dostáváme se do rodiny jednoho z dětí procházejících učebnicí – k Winky. Mj. jsou připomenuty i Vánoce. Ve zvýrazněných slovech se objevují měkké skupiny v zařazeném pořadí – žáci to mohou objevit, až se řadu souhlásek naučí zpaměti.

LČ Příležitost k vyprávění o tom, jak děti doma pomáhají, k popisu některých úklidových pomůcek i samotného bytu.

➤ Řešení: *sněžilo, všichni, skočit, (ze) skříň, (na) konci, (v) pokoji, díra, stín, unavení.*

Pozornější žáci přijdou na to, že v těchto slovech jsou měkké skupiny s výjimkou slova **všichni** obsaženy tak, jak jdou za sebou.

➤ Řešení: *třídý, těšíme se, nejdřív, dřív, tatínkem, dokáží, předsíni, pomocníky, jehličím, spokojení.*

Zprostředkování nového učiva navazuje na postupy v předchozích dvou kapitolách – měkké souhlásky jsou znázorněny na (měkkých) polštářích. Při srovnání tučně psaných slov úvodního textu a ilustrace žáci vyvodí základní pravidlo.

Poznámka

O užívání termínu (měkké) **skupiny** viz předchozí kapitola.

1 Cvičení obsahuje slova s měkkými skupinami seřazená přesně podle tradičního řazení měkkých souhlásek. Důraz klademe především na zdůvodnění.

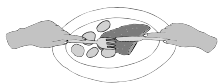
2 Je třeba doplňovat celé skupiny, aby došlo k fixaci měkkých skupin, nejen psaní **i**.

Řešení: *vyčistí, bicí, utírá, košile, vaří, smaží, koření, schodiště, leští, skleničky.*

3 Řešení: *žízala, mašinka, kočička, nožík, žirafa, jezevčík, činka, košile.*

5 Z každého sloupečku vyberěj po jednom slově do věty. Snaž se každé slovo použít jen jednou. Některé věty napiš s doplněnými skupinami ři/ří, ci/cí, jí/jí.

Ce__lka	poletu__	na kober__
__rka	va__	v kuchyni.
Kate__na	potřebu__	po kle__
Malí__	krá__	žeb__k.
Kucha__	pracu__	__buli.
Ptá__	sto__	__zek.

■ Řekni, které druhy vět jsi vytvořil(a).

6 Napiš s doplněným **dí/dí, ti/tí, ni/ní**.

cho__ do lesa, se__ na židli, mě__li nábytek, dva ha__
anglič__na, jele__ parohy, a__ trochu, __cho léčí, __síc korun,
__kdo nechybí, rozbitá __skárna, Národ__ vadlo, dlouhá __t,
malé __tě, __voký kůň

7 Napiš, o čem bývají příběhy, které vypráví strýc Winky.

Vzor: *propast – o propasti*

hloupost, píseň, radost, zeď, kůň, lítost, tůň, labuť, loď, saň ●

■ Kdo vypráví tobě? O čem?

8 Doplně další slova významem souřadná.

kuchyň, předsíň...	
mixér, kávovar...	
baterka, lustr...	
Pavel, Hana...	

● Vzpomenete si na nějaký příběh o saní? Vyprávějte.
● Jmenujte obchody, v jejichž názvech jsou tvrdé nebo měkké skupiny.

Pomáháme uklízet

➤ Šimon s bratrem Michalem doma uklízejí. Došel jim ale čistící prostředek. Rozhodli se ho jít koupit. Starší bratr řekl Šimonovi, ať rodičům napiše, kde jsou. Šimon začal psát:

*Milí rodiče,
když jsme s Michalem přišli ze školy,
začali jsme uklízet. Zametli jsme v kuchyni
a v předsíni, lueovali jsme v pokoji.
Pak jsme se pustili do mytí vany.
Začali jsme čistit skvrny
na dveřích do kuchyně, ale...*

➤ Přemýšlejš, co na textu není v pořádku.
Víš, jak bys ho napsal(a) ty?

! **Vzkaz, stejně jako textová zpráva (SMS), musí být stručný, jasný a výstižný.**

9 Kdy je třeba vzkaz a SMS podepsat a kdy si můžeš dovolit svůj podpis vynechat? ●

10 Napiš vzkaz místo Šimona. Nezapomeň napsat, kdy se vrátíte. Co si vybereš a proč? ●

a) Půjdem asi ve čtyři.
b) Půjdem asi za hodinu.
c) Půjdem v 16.00.

● Píšte také SMS? Rekněte, kdy nejčastěji.
● Viděl jste už podobný vzkaz na dveřích nějakého obchodu? Jak by takový vzkaz určitě neměl vypadat?